

Respons

Marokko: Kongelig benådning

- Generelt om kongelig benådning
- På hvilket grunnlag gis benådning?
- Innebærer en benådning en overprøving av domstolens avgjørelse?
- På hvilket grunnlag skjedde benådnings i Marokko på midten av 2000-tallet?
- Hvor mange benådnings innvilges hvert år?

Generelt om kongelig benådning

Marokko er et monarki hvor kongen har stor makt. Ett av kongens mange privilegier som statsoverhode er å gi kongelig benådning. Kongens adgang til å gi benådning er gitt i Grunnloven og gjennom kongelig forordning (Loi relative aux grâces 1956).

Enhver kan søke om benådning, på eget initiativ eller gjennom sin advokat, familie eller en organisasjon. En kommisjon bestående av blant annet en representant fra kongens kabinett, representanter for påtalemyndigheten og for kriminalomsorgen, vurderer søknadene og kommer frem til en innstilling. Seksjonen for straffesaker og benådning (Direction des affaires pénales et des grâces) i Justisdepartementet administrerer arbeidet. Listen over aktuelle benådnings oversendes kongen, som står fritt til å trekke fra og legge til navn etter eget ønske. Den endelige listen blir så offentliggjort, gjerne i forbindelse med én av syv religiøse og nasjonale helligdager.

Benådningen kan være individuell eller kollektiv. Benådning kan innebære nedsettelse av straff, for eksempel fra dødsstraff til livsvarig fengsel. Benådning kan også innebære ettergivelse av hele straffen, eller av resterende straff etter påbegynt soning.

På hvilket grunnlag gis benådning?

Vilkårene for å oppnå benådning er uklare. Spesielle helsemessige forhold, byrdefulle familieforpliktelser og god oppførsel under soning er elementer som vurderes. Menneskerettighetsorganisasjonene AMDH, Amnesty Marokko, CNDH og OMDH (møter i Rabat juni 2014) understreker imidlertid at det i realiteten ikke finnes objektive vilkår for

benådning. Benådning skjer ifølge kildene på bakgrunn av uklare vilkår som ikke begrunnes for offentligheten.

Amnesty og AMDH opplyser at man må skille mellom benådning i rene straffesaker og benådning i saker av politisk karakter. I rene straffesaker er benådning gjerne et resultat av ulike former for press fra innflytelsesrike enkeltpersoner eller grupper. Ifølge organisasjonene er slike benådnings ofte en konsekvens av bestikkelser, noe som også bekreftes av skriftlige kilder (Quattab 2007).

Benådning i straffesaker kan også være en gest til ulike land med formål om å styrke bilaterale forbindelser. I så henseende medførte benådningen av en pedofilidømt spanjol i forbindelse med den spanske kongens statsbesøk i 2013 til stor skandale i Marokko. Etter store demonstrasjoner besluttet kongen å trekke tilbake benådningen (BBC 2013).

Benådning er også et viktig verktøy for å redusere soningskøer og overbefolkede fengsler (Quattab 2007).

Når det gjelder saker av politisk karakter, brukes benådning som et forhandlingsverktøy overfor ulike politiske partier, grupper og miljøer. Når myndighetene ønsker å markere en endring i politisk linje, brukes benådning som et middel til å vise vilje til forsoning overfor opposisjonsmiljøer. Historisk har dette skjedd for eksempel i forbindelse med rehabilitering av tidligere ulovlige islamistiske partier, samt venstrepartier og fagforeninger, mot at disse fører en politikk som er innenfor de rammer myndighetene kan akseptere. Også press fra internasjonale organisasjoner og lokale pressgrupper kan lede frem til en benådning i saker av politisk karakter (Amnesty Marokko, møte i Rabat juni 2014).

Innebærer en benådning en overprøving av domstolens avgjørelse?

AMDH, Amnesty, CNDH og OMDH understreker alle at benådning *ikke* er en overprøving av domstolens avgjørelse, dvs. en frifinnelse basert på en ny vurdering av sakens faktum og / eller bevis. Det at domfelte hevder seg uskyldig dømt er heller ikke et relevant argument for benådning. Ordningen er først og fremst et verktøy som brukes til å oppnå ulike praktiske og politiske mål.

På hvilket grunnlag skjedde benådnings i Marokko på midten av 2000-tallet?

I 1999 overtok dagens konge, Mohammed VI, tronen etter sin far, Hassan II. De første årene etter overtagelsen, særlig årene 2003-2005, var preget av en ny politisk åpenhet, liberale reformer, som for eksempel innføringen av den progressive familieloven i 2004, og forsoning med og rehabilitering av tidligere opposisjonelle miljøer, slik som venstreradikale, fagforeningsaktivister og islamister. Kongen etablerte på denne tiden den nasjonale menneskerettsinstitusjonen Instance Équité et Réconciliation (IER), som hadde som oppgave å kartlegge menneskerettighetsbrudd begått under Hassan II, og å gi kompensasjon og oppreisning til tidligere politiske fanger. For å vise vilje til forsoning overfor opposisjonelle miljøer og markere overgangen til en ny tid, benådet kongen et stort antall politiske fanger av ulik profil, som islamister, venstreorienterte og fagforeningsaktivister, i denne perioden (CEDHD, møte i Rabat juni 2014).

Hvor mange benådninger innvilges hvert år?

Det har ikke lyktes Landinfo å få en offisiell oversikt over antall benådninger det siste tiåret. Imidlertid oppgir samtlige kilder som Landinfo snakket med under en reise til Marokko i juni 2014, at antallet varierer fra noen hundre til flere tusen hvert år, avhengig av den politiske situasjonen i landet. Gledelige hendelser i kongefamilien, for eksempel fødsler, samt markering av ulike historiske hendelser, har ført til kollektive benådninger av flere tusen dømte ved flere anledninger.¹

Ifølge amerikanske utenriksmyndigheter (U.S. Department of State 2013) benådet kongen 3578 personer i 2012.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- BBC (2013, 4. august). Moroccan King revokes Spanish paedophile pardon. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-africa-23570777> [lastet ned 24. juni 2014]
- Quattab, T. (2007, 14. mars). Les mécanismes opaques de la grâce royale. *L'économiste*. Tilgjengelig fra <http://www.maghress.com/fr/leconomiste/76874> [lastet ned 24. juli 2014]
- [Loi relative aux grâces] (1956). *Dahir N° 1-57-387 du 16 rejeb 1377 (6 février 1958) relatif aux grâces*. Tilgjengelig fra <http://cabinetmegzaridavocats.com/penal/code10.pdf> [lastet ned 25. juli 2014]
- U.S. Department of State (2014, 27. februar). *2013 Country Report on Human Rights Practices – Morocco*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/docid/53284a9d3.html> [lastet ned 25. juli 2014]

Muntlige kilder

- AMDH, dvs. Association Marocaine des Droits Humains. Møte i Rabat 4. juni 2014.
- Amnesty International, avd. Marokko. Møte i Rabat 3. juni 2014.
- CEDHD, dvs. Centre d'Etudes en Droits Humains et Démocratie. Møte i Rabat 7. juni 2014.
- CNDH, dvs. Conseil National des Droits Humains. Møte i Rabat 5. juni 2014.

¹ For eksempel ble 10 000 personer benådet i forbindelse med uavhengighetsjubileet i 2006, og 8 836 personer i forbindelse med fødselen til prinsesse Khadija i 2007 (Quattab 2007).

Respons **Marokko: Kongelig benådning**

- OMDH, dvs. Organisation Marocaine des Droits Humains. Møte i Rabat 6. juni 2014.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.